

автентифікація) може суттєво вплинути на рівень забезпечення інформаційної безпеки банківських транзакцій і надійності банківської системи взагалі.

Список використаних джерел:

1. Колодій І. М. Принципи та методи захисту банківської інформації / І. М. Колодій // Університетські наукові записки. – 2010. – № 2. – С. 186-191.
2. Король О. Г. Аналіз загроз і механізмів забезпечення безпеки інформації в системі електронних платежів комерційного банку України / О. Г. Король // Системи обробки інформації. – 2015. – № 9 (134). – С. 88-95.
3. Курченко О. А. Підвищення ефективності системи управління захистом персональних даних клієнтів банку / О. А. Курченко // Сучасний захист інформації. – 2014. – № 1. – С. 32-37.

Покровська А.В.

аспірант,

*Національний інститут стратегічних досліджень
при Президентіві України*

НИЗЬКОТЕХНОЛОГІЧНИЙ ТЕРОРИЗМ ЯК КЛЮЧОВА ЗАГРОЗА В ЕПОХУ ВИСОКИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Тероризм як асиметричний метод досягнення політичних, ідеологічних, релігійних чи інших цілей насильницьким шляхом не стоїть на місці та змінюється разом із трансформаціями у середовищі, де він застосовується. Із розвитком новітніх, зокрема інформаційних, технологій терористи отримали широкі можливості для поширення своєї ідеології, пошуку новобранців, координації терористичних мереж на різних рівнях та контролю за виконанням терористичних актів. Після подій 11 вересня та внаслідок розповсюдження США дискурсу глобальної війни з тероризмом закономірним стало побоювання того, що терористи надалі намагатимуться вчиняти ще більш масштабні теракти, не полишатимуть спроб отримати доступ до зброї масового ураження та користуватимуться передовими досягненнями людства для реалізації злочинних намірів. Однак досвід останнього десятиліття свідчить про те, що терористи надають перевагу підручним низькотехнологічним методам для організації точкових, але при цьому ефективних терактів.

Як зазначає відомий американський дослідник тероризму Брюс Хоффман, терористи завжди намагатимуться залишатися на крок попереду антитерористичних заходів, пристосовуючись до технологічних змін, а їх атаки з часом будуть спрямовуватись не на добре захищені цілі, а на невиявлені слабкі місця інфраструктури держави [1]. Разом з тим, складність отримання терористами необхідних компонентів для вироблення ядерної, хімічної чи біологічної зброї масового ураження сприяє вибору найбільш доступних та консервативних засобів боротьби, оскільки більш екзотичні руйнівні засоби наражають терористів на більший ризик невдачі чи викриття. Саморобні

вибухові пристрої ж можна зробити з дешевих підручних хімічних матеріалів – так, наприклад, на теракт у лондонському метро 2005 року його організатори та виконавці витратили не більше 8 тисяч фунтів [1]. Американська дослідниця Корі Золі називає тероризм актом стратегічної комунікації, що передає гучне шокуєче повідомлення за допомогою найдешевших засобів; сильне повідомлення та слабка організація власне і роблять тероризм асиметричним методом боротьби [2]. У результаті має місце своєрідний парадокс рівнів розвитку суб'єктів протиборства: держава має на озброєні потужну високотехнологічну зброю, засоби розвідки, значні повноваження контролю над інформаційним простором, однак часто програє у стрільбі з гармат по горобцях. Наприклад, британські спецслужби за три роки зуміли розкрити та попередити 12 складних терористичних сценаріїв, але нехитрому березневому теракту у Лондоні не запобігли [3].

Одним із найбільш поширених низькотехнологічних методів поряд із саморобними вибуховими пристроями за останні роки став наїзд на пішоходів у людних місцях за допомогою автомобілів та вантажівок. З кінця 2015 року кількість таких атак у світі збільшилась у 4 рази; особливо активно цей метод використовується палестинськими терористами в Ізраїлі [4], однак за останній рік став популярним і в Європі. Так, 14 липня 2016 року у Ніцці 19-тонна вантажівка, якою кермував виходець з Тунісу Мохамед Лаеж-Буель, врізалася у натовп на Англійській набережній у Ніцці, внаслідок чого 87 людей включно з терористом загинули, 458 дістали поранень [5]. 19 грудня 2016 року, 25-тонна вантажівка врізалась у відвідувачів різдвяного ярмарку у центрі Берліна, внаслідок чого загинули 12 людей, 56 були поранені; терориста, біженця з Тунісу Аніса Амрі, застрелили через чотири дні в Мілані [6]. 22 березня 2017 року 52-річний британець Халід Масуд на легковому авто наїхав на перехожих біля Вестмінстерського палацу в Лондоні та напав на поліцейського з ножом, в результаті чого загинули 6 людей, 49 були травмовані [7]. Врешті, 7 квітня 2017 року виходець з Узбекистану Рахмат Акілов наїхав вантажівкою на людей у Стокгольмі, вбивши 4 з них та поранивши 15 [8]. Примітним є те, що в усіх чотирьох випадках терористи не відвідували тренувальні табори ІДІЛ у Сирії чи Іраку, їх не координували ніякі куратори, або ж вони підтримували опосередкований контакт з представниками ІДІЛ. При цьому радикалізувалися ці «вовки-одинаки» в першу чергу під впливом ісламістської пропаганди в Інтернеті.

Примітивізація терористичних методів є однією з важливих складових сучасної ісламістської пропаганди. Так, яскравим прикладом є он-лайн журнал англійською мовою «Inspire», створений у 2010 році одним із тодішніх ідеологічних лідерів Аль-Каїди на Аравійському півострові Анваром аль-Авлакі. «Inspire», який публікується і досі, однак нерегулярно, спрямований насамперед на схильних до радикалізації мусульман західного світу. Перший випуск журналу відомий статтею «Як зробити бомбу на кухні вашої мами» з відповідними порадами з виготовлення саморобних вибухових пристроїв, а другий випуск містив статтю під назвою «Ідеальна газонокосарка» – тут давалися поради з вдосконалення наїздів на людей вантажівками шляхом прикріплення спереду вантажівки кількох довгих лез [9]. У вересні 2014 року

колишній спікер ІДІЛ Абу Мухаммад аль-Аднані оприлюднив фетву, у якій джихадистів усього світу закликали здійснювати теракти проти американців, французів та їх союзників усюди, де можливо, зокрема вбивати їх ножами та наїжджати на них автомобілями [10]. Ці приписи успішно виконуються воїнами джихаду зараз і, ймовірно, виконуватимуться і надалі, оскільки «Ісламська держава» сьогодні перебуває у складному становищі та втрачає території через активні дії коаліції проти ІДІЛ, тому не може присвятити багато часу для організації масштабних руйнівних терактів.

Низькотехнологічні теракти вимагають від держав пошуку нових способів їх попередження, адже виявити терористичну загрозу стає вкрай важко. Виконавцем теракту може стати будь-яка особа, що має доступ до автомобіля та Інтернету. Крім того, все більш дешевими та доступними стають зручні засоби транспортування вибухівки на зразок дронів [11]. Вдосконалення систем безпеки держави, надання правоохоронним та розвідувальним органам безпрецедентних повноважень можуть лише частково вирішити проблему, адже неможливо захистити кожен куточок території держави та слідкувати за усіма особами, що на ній перебувають, без порушення демократичних свобод. Деякі науковці [12] наголошують на необхідності об'єднання усіх спільнот, у тому числі мусульманських, у боротьбі з тероризмом та викоріненням радикальних ідеологій. Суспільство має об'єднатися проти тероризму та боротися з ним законними методами, оскільки жорстокість, нетерпимість, помста та хаос у суспільстві лише зіграють на руку терористам.

Список використаних джерел:

1. Hoffman B. Low-tech terrorism [Електронний ресурс] / Bruce Hoffman // The National Interest. – 2014. – Режим доступу: <http://nationalinterest.org/article/low-tech-terrorism-9935>.
2. Zoli C. Lone-wolf or low-tech terrorism? Emergent patterns of global terrorism in recent French and European attacks [Електронний ресурс] / Corri Zoli // Lawfare. – 2016. – Режим доступу: <https://www.lawfareblog.com/lone-wolf-or-low-tech-terrorism-emergent-patterns-global-terrorism-recent-french-and-european>.
3. Сірук М. Про тероризм нового типу – «низькотехнологічний» [Електронний ресурс] / Микола Сірук // День. – 2017. – Режим доступу: <https://day.kyiv.ua/uk/article/den-planetu/pro-teroryzm-novogo-typu-nyzkotehnologichnyy>.
4. Vehicular attacks: a lethal, easily-executed type of attack [Електронний ресурс]. – 2016. – Режим доступу: http://www.terrorism-info.org.il/Data/articles/Art_21041/E_133_16_830403212.pdf.
5. Ce que l'on sait de l'attentat commis à Nice [Електронний ресурс] // Le Monde. – 2017. – Режим доступу: http://www.lemonde.fr/police-justice/article/2016/07/14/a-nice-un-camion-fonce-dans-la-foule-reunie-pour-les-festivites-du-14-juillet_4969589_1653578.html.
6. Kirchaessner S. Anis Amri, Berlin attack suspect, shot dead by police in Milan [Електронний ресурс] / Stephanie Kirchaessner // The Guardian. – 2016. – Режим доступу: <https://www.theguardian.com/world/2016/dec/23/anis-amri-berlin-attack-suspect-shot-dead-milan>.
7. Siddique H. London attack: what we know so far [Електронний ресурс] / Haroon Siddique // The Guardian. – 2017. – Режим доступу: <https://www.theguardian.com/uk-news/2017/mar/22/attack-houses-parliament-london-what-we-know-so-far>.
8. Evans M. Everything we know so far about the Stockholm terror attack [Електронний ресурс] / M. Evans, C. Palazzo // The Telegraph. – 2017. – Режим доступу: <http://www.telegraph.co.uk/news/2017/04/07/everything-know-far-stockholm-terror-attack/>.

9. Cameron S. Low-tech terrorism: the threat of vehicles and vehicle-assisted attacks [Електронний ресурс] / Stuart Cameron // Police Chief Magazine. – 2016. – Режим доступу: <http://www.policechiefmagazine.org/low-tech-terrorism-threat-vehicles-vehicle-assisted-attacks/>.

10. Ramakrishna K. London March 2017: ISIS «weaponisation of everyday life» [Електронний ресурс] / Kumar Ramakrishna // RSIS Commentary. – 2017. – Режим доступу: <https://dr.ntu.edu.sg/bitstream/handle/10220/42209/CO17054.pdf?sequence=1&isAllowed=y>.

11. Lerner B. Drones: the next evolution of low-tech terror [Електронний ресурс] / Ben Lerner // Family Security Matters. – 2016. – Режим доступу: <http://www.familysecuritymatters.org/publications/detail/drones-the-next-evolution-of-low-tech-terror?f=commentary>.

12. Byman D. The rise of low-tech terrorism [Електронний ресурс] / Daniel Byman // Brookings Institution. – 2007. – Режим доступу: <https://www.brookings.edu/articles/the-rise-of-low-tech-terrorism/>.

Рубцова Г.А.

аспірант,

Національна академія Служби безпеки України

РОЛЬ СЛУЖБИ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ

Забезпечення економічної безпеки держави є об'єктивно необхідним, адже головним завданням держави є забезпечення стабільного розвитку економіки та добробуту громадян України, а саме економічна сфера забезпечує життєдіяльність та функціонування інших сфер народного господарства. Не винятком є і економіка нашої країни. У ст. 17 Конституції України (далі – КУ) закріплена норма, що захист суверенітету і територіальної цілісності України, забезпечення її економічної та інформаційної безпеки є найважливішими функціями держави, справою всього Українського народу [1].

Теоретичним та практичним аспектам економічної безпеки присвячені праці багатьох українських та іноземних вчених, зокрема: В. Мунтіяна, В. Рубанова, В. Тамбовцева, Г. Пастернак-Тарущенко З. Варналія, А. Сухорукова, Б. Губського, І. Запоточного та інших. Розглянемо визначення поняття «економічна безпека» деяких з них.

Г. Пастернак-Тарущенко визначає економічну безпеку, як стан держави, що забезпечує можливість створення і розвитку умов для плідного життя її населення, перспективного розвитку її економіки в майбутньому та зростання добробуту її мешканців [2, с. 29].

В. Мунтіян зазначає, що економічна безпека – це загальнонаціональний комплекс заходів, спрямований на постійний та стабільний розвиток економіки держави, що включає протидію зовнішнім та внутрішнім загрозам [3].

А. Сухоруков розглядає економічну безпеку держави, як сукупність умов, за яких країна здатна у довгостроковому режимі задовольняти свої інтереси і